

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ДОРОШЕНКО КОСТЯНТИН КОСТЯНТИНОВИЧ

*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права, процесу і криміналістики*

ПРЕДСТАВНИЦТВО В СУДІ БЕЗ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА НАДМІРНИЙ ФОРМАЛІЗМ

Встановлення кримінальної відповідальності за представництво в суді без повноважень мало б запобігати зловживанням особами, які мають у передбачених законодавством випадках повноваження, на представництво в суді своїх довірителів.

Хоча ст. 400-1 КК України розміщена у розділі XVIII «Кримінальні правопорушення проти правосуддя», що наптовхує на думку про те, що родовим об'єктом посягання є нормальна (законна) діяльність органів правосуддя, проте у випадку вчинення зазначеного кримінального правопорушення першочергових суспільно-небезпечних наслідків зазнає саме особа, інтереси якої представляють неуповноважені на те особи.

За правовою природою представництво в суді є правовідносинами, в яких одна особа (представник) на підставі певних повноважень виступає від імені іншої особи (довірителя) і виконує процесуальні дії в суді в її інтересах, набуваючи (змінюючи, припиняючи) для неї права та обов'язки [1]. Представництво в суді може виникати на підставі договору, закону, акту органу юридичної особи та з інших підстав.

Таким чином, у випадку здійснення представництва в суді іншої особи першочергово підлягають встановленню підстави такого представництва.

Положеннями ЦПК України, ГПК України встановлено, що головуючий встановлює особи тих, хто бере участь у судовому засіданні, а також перевіряє повноваження представників. КАС України визначено, що головуючий у судовому засіданні встановлює особи тих, хто прибув у судове засідання, а також перевіряє повноваження посадових і службових осіб, їхніх представників.

КПК України покладає такий обов'язок на секретаря судового засідання, а саме секретар судового засідання доповідає суду, хто з учасників судового провадження, викликаних та повідомлених осіб прибув у судове засідання, встановлює їх особи, перевіряє повноваження захисників і представників, з'ясовує, чи вручено судові виклики та повідомлення тим, хто не прибув, і повідомляє причини їх неприбуття, якщо вони відомі.

Таким чином, обов'язок із перевірки повноважень представників покладається саме на суд в особі головуючого судді або секретаря судового засідання, який є працівником апарату такого суду.

У випадку ж неможливості підтвердження повноважень представника, зокрема через відсутність документів, які має надати адвокат або захисник, інша особа, уповноважена на здійснення представництва, очевидно, що така особа не буде допущена судом до розгляду справи.

Однак, під час розгляду справ судами виникають ситуації, коли учасник справи допускається до розгляду судом, а вже згодом виникають сумніви у повноваженнях представника, що може бути підставою для внесення відомостей до Єдиного реєстру судових рішень за ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 400-1 КК України.

До прикладу, 27.07.2022 року Любешівський районний суд Волинської області постановив у справі за № 157/648/20 ухвалу, якою зобов'язав адвоката надати до суду договорів про надання правової допомоги через виникнення сумнівів в наявності повноважень на представництво [2].

25.08.2022 року Любешівський районний суд Волинської області постановив ухвалу, якою незважаючи на надання адвокатом договору про надання правової допомоги, залишив позовну заяву без розгляду, через відсутність в ордері відомостей про повноваження на представництво у конкретній цивільній справі [3].

Волинський апеляційний суд 19.12.2022 року прийняв постанову, якою ухвалу про залишення без розгляду скасував та направив справу для продовження розгляду до суду першої інстанції, через порушення норм процесуального права, що призвело до постановлення незаконної ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі [4].

Однак, 02.09.2022 року слідчий суддя Камінь-Каширського районного суду Волинської області постановив ухвалу у справі № 157/1035/22, якою зобов'язав розпочати досудове розслідування за заявою від 26.08.2022 року [5].

Перевірка повноважень учасників справи на представництво в суді є важливим елементом відправлення судочинства, однак, зазначене не може зводитися до надмірного формалізму, особливо, коли такі дії вживаються протилежними сторонами у справі.

Іншим прикладом перевірки повноважень представництва в суді є ухвала Дніпровського апеляційного суду від 12.04.2023 року, постановлена у справі за № 202/4236/23, де під час перевірки апеляційної скарги захисника на ухвалу слідчого судді про застосування запобіжного заходу колегією суддів апеляційної інстанції встановлено відсутність повноважень адвоката через припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Так, судом прийнято рішення, яким закрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою на ухвалу слідчого судді та роз'яснено підозрюваному право особисто звернутися з апеляційною скаргою або за допомогою іншого захисника у справі [6].

У свою чергу, іншою ухвалою, постановленою в цей же день, колегією суддів вирішено довести до відома кваліфікаційно-дисциплінарну комісію регіону про факт здійснення адвокатської діяльності особою, право на заняття якою припинено [7].

Таким чином вбачається, що у першому випадку суд постановив ухвалу, якою створив умови для перешкоджання подальшому розгляду справу, а інший суд, із посиланням на цю ж ухвалу, зобов'язав розпочати досудове розслідування за фактом представництва в суді без повноважень, що згодом було спростовано колегією суддів апеляційної інстанції.

У другому ж випадку, колегія суддів апеляційної інстанції здійснили належну перевірку повноважень особи на представництво в суді, чим запобігли не лише порушенню інтересів правосуддя, а також прав особи, захист якої здійснював адвокат, яким не мав права на заняття адвокатською діяльністю.

З огляду на викладене вбачається висновок, що належне виконання судами своїх обов'язків із перевірки повноважень учасників справи на представництво в суді цілком забезпечує виконання як завдань судочинства, так і прав осіб, інтереси яких представляють в суді.

Відтак, питання кримінальної відповідальності за представництво в суді без повноважень виглядає доцільним лише у випадку, якщо довіритель заперечує факт наявності підстав для представництва особи в суді, як, до прикладу, було встановлено рішенням ВКДК № IX-006/2022 від 30.09.2022 року, де адвокатом укладений договір про надання правової допомоги 12.07.2022 року з особою, яка померла 11.03.2021 року [8].

Список використаних джерел:

1. Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/99 від 08.04.1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-99>
2. Ухвала Любешівського районного суду Волинської області від 27.07.2022 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105432317>
3. Ухвала Любешівського районного суду Волинської області від 27.07.2022 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105893269>
4. Постанова Волинського апеляційного суду від 19.12.2022 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107944918>
5. Ухвала Камінь-Каширського районного суду Волинської області від 02.09.2022 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106079998>
6. Ухвала Дніпровського апеляційного суду від 12.04.2023 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110227182>
7. Ухвала Дніпровського апеляційного суду від 12.04.2023 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110227183>
8. Рішення ВКДК № IX-006/2022 від 30.09.2022 року. URL: <https://vkdk.org/rishennya-vkdka-ix-006-2022-vid-30-09-2022-za-skargoyu-advokata-na-rishennya-distiplinaranoi-palati-kvalifikatsijno-distiplinaranoi-komisiji-advokaturi-poltavskoj-oblasti-vid-25-05-2022-roku-pro/>

Ключові слова: представництво в суді без повноважень, адвокат.

Key words: representation in court without authority, attorney at law.

Kuzmin Eduard Eduardovich A few thoughts on 'internationality' of Ukrainian Criminal Law	213
Мусиченко Ольга Михайлівна Кримінальна відповідальність за незаконне використання гуманітарної допомоги	215
Попович Олена Василівна Вчинення домашнього насильства щодо дитини як ознака, що кваліфікує злочин	219
Степаненко Оксана Василівна Кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством	223
Тавлуй Олена Вікторівна Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України як обставина, що виключає протиправність діяння	226
Тімофєєва Лілія Юріївна Пропорційність кримінальної відповідальності за викрадення майна в умовах воєнного стану.	229
Хімченко Світлана Анатоліївна Кримінально-правова охорона лікарської таємниці	231
Чугуніков Ігор Іванович Повторність як форма множинності у проєкті нового КК України	235
Drobchak Alla Leonidivna, Protasov Evgeny Leonidovich Ukraine's criminal law system faces significant challenges to combat crime and ensure justice	239
Дорошенко Костянтин Костянтинович Представництво в суді без повноважень та надмірний формалізм	242
Лещенко Андрій Вікторович Актуальні проблеми покарання за катування	245
Малишева Марина Валеріївна Кримінально-правова характеристика потерпілого у кримінальному правопорушенні, передбаченому ст. 142 КК України «Незаконне проведення дослідів над людиною».	248
Мальцев Максим Вікторович Зарубіжний досвід забезпечення безпеки при виконанні робіт з підвищеною небезпекою.	251
Мустафаєва Анна Іванівна Кримінально-правова охорона ембріона за зарубіжним законодавством	254
Нековаль Єгор Ігорович Суб'єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 160 КК України	256